

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaaja i literaturnaja hazeta.

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1).
Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4-aj uwiež.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy—1 zał. Zahranicu ūdwaja daražej.
Ceny abwiestak pawodle ūmowy.

ALLELUJA!..

Usim našym padpiščykam, čytačom i pryhilnikam
žadajem wiasiołych ŚWIAT WIALIKADNIA!

ХРЫСТОС УСКРОС!..

Трагедыя беларускае Царквы.

Беларуская прэсаяраз звяртае ўвагу на несправядлівыя адносіны нашае праваслаўнае гіерархіі да беларускага народу і ягоных нацыянальных імкненняў. Справа гэта зьяўляецца для нас вельмі важна і таму трэба прыгледзіцца да яе бліжэй.

Гістарычна мы ўжо ведаем, што даўная незалежная беларуска-украінская Царква была паянволена Царквой расейскай, якая ў свой чарод, будучы паянволена царскім урадам, была на нашых землях у пэўным сэнсе установай палітычнай, мэтай якой было русыфікаваць беларускае жыццё.

Становіцца расейскае Царквы ў адносінах да дзяржавы было так-жа ў вялікай меры палітычнае. Напр. на т тайна сьв. споведзі магла і мусіла быць адкрыта прад дзяржаўнай уладай праз сьвяшчэнніка, калі грахом былі злыя намеры проціў цара або ягонага дому. За ўсё гэта Царква карысталася надзвычайнае дзяржаўнае апекай, якая больш прыносіла шкоды самой царкве, як карысьці. Наследкі гэтага мы бачым у часе апошніх расейскае рэвалюцыі, дзе Царква ня толькі ня стала стаўбом грамадзкага ладу, а наадварот — сама развалілася на некалькі незалежных ад сябе Цэркваў.

З развалам Расеі і адыходам часьціны беларускіх зямель да польскай дзяржавы паўстала тут Царква незалежная ад Царквы расейскае і наступіла канешнасьць павароту да гістарычнае Царквы беларускага і ўкраінскага народаў. Думка гэта сама па сабе дужа добрая, але злыя людзі патрапілі з яе зрабіць Голгофу для беларускага праваслаўнага народу. Царкоўная палітыка ў Польшчы мітрапаліта Дзяніса — гэта зьдзек над беларускім праваслаўным народам.

Пачатак зьдэку адносіцца да часоў, калі наша вышэйшая гіерархія паставіла, каб наша Царква ня сходзіла з даўняшае расейскае дарогі. Гэта пастанова была страшнаю для Царквы, вернікаў, ды і самой праваслаўнай веры. Паляком гэтка царкоўная палітыка дужа карысна. За аднаго боку палітыка гэта дае ім магчымасьць праз Царкву аслабляць беларускі народны рух, а з другога — гэтка царкоўная палітыка аслабляе самую Царкву, не даючы ёй магчымасьці апэрыцца на бе-

ларускія праваслаўныя гушчы. Апрача-ж гэтага такая палітыка дае магчымасьць польскім уладам ставіць закіды, што Царква русыфікуе беларусаў і ўкраінцаў і гэтак чынам улада гэта можа трымаць архіерэяў — як кажуць — у руках.

Каб некаму не здавалася, што ня маем мы падстаў гэтак цьвердзіць паставім сабе пытаньні:

1) Чаму дагэтуль не праведзена беларусізацыя нашае Царквы, чаму мы ня маем казаньняў у цэрквах па беларуску?

Таму, што гэтага ня хочучь ні мітрапаліт ні архірэі. Пастановы аб увядзеньні беларускае мовы ў царкву — гэта дым у вочы беларускага грамадзянства.

2) Чаму няма дагэтуль беларускіх школьных кніжак для навукі рэлігіі? Бо мітрапаліт і архірэі, выціснўшы з беларускіх прыходаў і духавенства больш як паўтара міліёны золотых, ужывалі гэтых грошаў на выдаваньне расейскіх друкаў, на падмогі расейскім арганізацыям, а на т (як кажуць сярод духавенства) на куплю асабістай маемасьці для мітрапаліта і епіскапаў.

3) Чаму ня маем беларускае праваслаўнае часопісі, якую нам так-жа абяцалі? Таму, што тады яе абяцалі, калі патрэбна была беларуская помач у пажкім палажэньні мітраполіі, а цяпер ужо «старгаваліся».

4) Чаму ў школах рэлігія выкладаецца парасейску, а на т папольску? Бо мітрапаліт з архірэямі ня выдалі бел падручнікаў для навукі рэлігіі.

5) Чаму дагэтуль ня скліканы Сабор? Бо мітрапаліт і архірэі баяцца кантролі над сваёй дзейнасьцю некарыснаю для Царквы

і 6) Ці беларускай Царкве гразіць спольшчаньне і то хутка? Бязумоўна так! Мітрапаліт і архірэі да гэтага Царкву вядуць праз сваю расейшчыну і — агулам праз даводжаньне Царквы да занепаду.

Вось цяперашняе палажэньне Царквы ў Польшчы, створанае расейскай гіерархіяй.

Вось у чым крыецца трагедыя нашае беларускае Царквы. Аднак мы праваслаўныя беларусы ня можам дапусьціць да яе ўпадку. Мы павінны яе барацьніць, жадаючы ад духоўных уладаў прадусім завядзеньня беларускіх казаньняў у Цэрквах і ня слухаючы маскоўскіх, а так-

Światkawańnie 16-tych uhadkaŭ Abwieščanńia Niezaleźnaści Bielarusi.

Дзень 25 сакавіка беларускае храмдзянства з ходу ў ход światkuje z wialikaj uračystaścij. U hety dzień usie bielaruskija narodnyja siły zaŭstody zlučaje adna supolnaja ideja bielaruskaha narodu — ideja Aktu 25 sakawika 1918 hodu.

Bielaruskaje niezaleźnae hramadźianstwa Zach. Bielarusi, abjadnanaje pad biel čyrownawo-biełym ściaham Bielaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu, 16-tyja uhadki Abwieščanńia Niezaleźnaści Bielarusi światkawała ū Wilni ū nastupnym paradku:

Nabaženstwy.

A hadzinie 10 ranicy ū kaściele św. Mikalaja ks. Ad. Stankiewicz adprawiŭ uračystuju Imšu, padčas jakoj pryhoža pijaŭ bielaruski kaścielny chor pad kiraŭnictwam hram. A. Stepowiča. Na uračystaje nabaženstwa zyšlosia nia mała narodu, a tak-ža pradstaŭniki ad litouškaha hramadźianstwa i ad studenskaŭ arhanizacyi „Skorynija“ z štandarom. Pašla nabaženstwa ks. dr. Hlakoŭski krasamoŭna skazaŭ adpawiednae da uračystaści kazańnie, jakoje swaim hlybokim źmieštam zachapiła sluchačoŭ.

A hadzinie 12 u sabory św. Duchy adbyŭsia uračysty malebien. jaki adprawiŭ archimandryt Filip Marozaŭ pry asyście jeromanachaŭ i dyakana manastyra św. Duchy. Na nabaženstwa zyšlosia dawoli mnoha narodu, da katoraha archimandryt Filip padčas malebiena skazaŭ hlybokaha źmieštu, pryšwiačanju hetaj uračystaści, propawieź.

Pry hetym treba zaznačyć, što archiepiskop Chwiados sam asabišta prad siabrami Prawaslaŭnaj Komisii Bielaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu zahadzia abaznačyŭ sabor św. Duchy miescam dla nabaženstwa ū dzień bielaruskaha narodnaha świata — 25 sakawika.

Nadzwyczajny Schod Bielaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu

Zala Bielaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, dzie adbywaŭsia nadzwyczajny schod Bielaruskaha Nac. K-tu, napoŭniena byla narodom. Prybyli na hetu uračystaść miž inšymi hašćmi pradstaŭnik Tymčasowaha Litouškaha K-tu wice-staršynia P. Karazija i pradstaŭniki ukraïnskaha studenstwa ū Wilni.

Za pryzydyljalnym stałom zasiadae Prezydium Bielaruskaha Nacyjanalnaha K-tu: staršynia J. Paźniak, wice-staršyni — W. Bahdanowič i F. Jaremič, siabra pryhdanuju inž. A. Klimowič i sekretar — dr. T. Kunicki.

Staršynia K-tu, adkrywajučy schod, prywitaŭ hašćiej i ū karotkaj pramowie wykazaŭ značeńnie aktu 25. III u sučasnym peryjadzie bielaruskaha narodnaha adradžeńnia. U časie pramowie staršynia Paźniak zaprapanawaŭ ustaŭańniem z miesc ušanawać pamiać

жа трэбуючы выданьня беларускіх школьных падручнікаў рэлігіі не пазваляючы дзецям вучыцца ў школе рэлігіі ў чужых: маскоўскай, ці польскай мовах.
М. Грынюк.

usich zmaharoŭ, jakija zlažyli swajo žyćcio na aitar Bačnauščyny. Pašla ahulnaha ūšanawańnia pamieci pamioršych, staršynia ū dalejšych słowach korotka wykazaŭ, jak ideja Aktu 25 sakawika 1918 hodu šyroka i hlybokaja kulturywujeca ū bielaruskich narodnych masach, asabliwa siarod moładzi, što zjaŭlajecca najlepšaj zarukaj dla ździejśnieńnia ideału abwieščanaha 25. III. 1918 h. Pašla hetaha nastupila dalejšaje wykanańnie paradku dnia.

Referat.

Referat na temu „Z bielaruskaha palityčnaha žyćcia ū Miensku 1917—18 hadoch“, wielmi bahaty źmieštam, krasamoŭna pračytaŭ ks. W. Hadleŭski. Referat heny majem stenagrafična zapisany i nadrukujem całkom. Drukaŭac jaho pačynajem u hetym numary

Prywitańni.

Pašla zakančeńnia referatu pačalilsia prywitańni. Pieršym pramowiu pradstaŭnik Litouškaha K-tu ū Wilni hram. P. Karazija, jaki prywitańnie swajo palitoŭsku zakončyŭ pabielarusku, wyrežajučy pryjaźn Litoucaŭ da bielaruskaha narodnaha adradžeńnia i pežadańni ździejśnieńnia niezaleźnikich ideałaŭ hetaha narodu. Dalej pramaŭlaŭ ad ukraïnskaha studenstwa ū Wilni stud. Tkačuk, jaki wykazaŭ, što ukraïnskaje studenstwa wielmi cikawicca bielaruskim narodnym adradžeńniem i padčorkawaŭ nieabchodnaść ciesnaha ukraïnska-bielaruskaha supracoinictwa ū žyćci palityčnym. Pašla wusnych prywitańniaŭ inž. Klimowič pračytaŭ prywitańni pišmiennaja ū nastupnym paradku: 1) ad Staršyni Rady Bielaruskaj Narodnaj Respubliki W. Zacharuk z Prah, 2) ad Bielaruskaj Rady ū Prazie, 3) prywitalnyja telehramy ad UNDO i Ukraïnskaŭ Parlamančarnaj Reprerzentacyi, 4) ad Ukraïnskaj Socyjalistaŭ Redykłaŭ, 5) pišmiennaja prywitańni ad prof. ks. J. Tarasewiča ū Altamont—Amerycy, 6) ad ks. W. Šutowiča, 7) ad Hurtki Biel. Instytutu Hasp. i Kultury ū Budslawie, 8) Hurtki BIHik ū Juškoch, 9) ad Bielaruskaha Studenskaha Sajuzu ū Niamieččynie, 10) telehramu ad hram. Paźniaka i Leukowiča z Berezy Kartuskaj, 11) a tak-ža pišmiennaja prywitańnie ad ajca Uład. Tałočki.

Kancert.

Pašla karotkaha pierarywu pačaŭsia kancert bielaruskaj pieśni; bielaruski chor pad kiraŭnictwam A. Stepowiča prapiejaŭ narodny hymn „Nie pahahnuć zorki ū niebie“... i cely red milahučna-harmanijnnych bielaruskich pieśniaŭ.

Kancertny addzieł u wialikaj miery ūzbahaciła solistka hr-ka Zena Bantle (mezzo-sopran), jakaja pašla nieadnolkawych wystupeńniaŭ u wuziejšych bielaruskich kołach, hetym ražaj dala siabrie paznač šyrejšaj bielaruskaj publice. Nia hledziačy na wielmi nieadpawiednyja akustyčnyja warunki, hołas jaje i pry pierapoŭnienaj zali wykazaŭ niazwyčajnuju paŭnatu i pryjemny tembr. Z wykapanych bielaruskich pieśniaŭ i z tej naprymuša-

